

SLOVENSKI NAROD

Izha, a vsak dan popoldne, izvešči nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petič vrst a Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE; Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Imredy sestavil novo vlado:

Na Madžarskem ne bo uvedena diktatura

Snoči je Imredy podal ostavko celotne vlade ter takoj nato sestavil novo vlado, v katero so vstopili štirje novi ministri — Nova vlada bo sodelovala s parlamentom — Imredy o sodelovanju z Jugoslavijo

Budimpešta, 16. nov. e. Na seji ministrskega sveta, ki je bila snoči ob 18., je bilo sklenjeno, da vsa vlada poda ostavko. Ze med razpravo so zapustili sejo ministri Stranjanski, Mikek, Bornemisa ter minister za narodno obrambo general Rath. V splošnem se je smatralo, da bodo ti ministri izstopili iz vlade. Predsednik vlade Imredy pa je ob 18.30 odšel v avdienco k regentu Horthyju in predložil ostavko vsega kabineta.

Pozno zvečer se je zvedelo, da je bila že sestavljena nova vlada. Iz prejšnje Imredyjeve vlade so izstopili po prejšnji imenovanju štirje ministri, namesto njih pa so bili imenovani naslednji: minister za kmetijstvo grof Michael Teleky, pravosodni minister dr. Tasnady Nagy, predsednik vladne zedinjene stranke, vojni minister general Barta, a minister brez portfelja je vodja madžarske zedinjene stranke iz novih pokrajin Jaroš. Dosedanji minister Unger je prevzel ministrstvo in-

dustrije. Vsi novi ministri pripadajo vladni zedinjeni stranki.

Predsednik vlade Imredy je snoči v svojem govoru med drugim poudarjal, da se bo vlada strogo držala ustave in da bo delala s parlamentom. Zavrnil je vse govorice o diktaturi, v zunanje političnem pogledu pa se bo Madžarska tudi v bodoče še naslanjala na os Rim-Berlin. Toda ravno tako polaga važnost na ustvarjanje novih prijateljev. Podčrtaval je zlasti željo, da se razvijejo kar najbojši odnosi in tesno sodelovanje s kraljevino Jugoslavijo.

Po prvih vtisih je bila nova madžarska vlada v političnih krogih sprejeta s simpatijami in pričakujemo, da bo našla ugoden sprejem tudi v parlamentu. O ostavki sami v obveščenih krogih zatrjujejo, da se je to zgodilo zaradi novega položaja, ki je nastal sprico priključitve novih pokrajin, zaradi česar je nastala potreba, da se da regentu Horthyju možnost, da v pogledu na-

dalnjega upravljanja države svobodno odločuje. Poleg tega si želi Imredy z uvajanjem novih oseb zagotoviti ho-

mogenost nove vlade in jo na ta način pripraviti za velike reforme, ki jih je bil že popreje napovedal.

Zunanja politika Madžarske se mora še bolj prilagoditi osi Rim-Berlin, je dejal ministrski predsednik Imredy

Budimpešta, 16. novembra AA. MTL. V svojem govoru o zunanji politiki je ministrski predsednik Imredy poudaril dejstvo, da je bila glavna smernica madžarske zunanje politike podana že prej v izjavah zunanjega ministra Kanye in njegovega sarnega. Nato pa je dejal: Vsebinska težnja je bila ta, da bi imeli ponoven razlog približati se našim prijateljem. V zadnjih dneh se je z vidnimi rezultati pokazala iskrenost odnosov med Madžarsko in prijateljskimi državami. Naša zunanja politika se mora še bolj prilagoditi politiki osi Rim-Berlin. Poleg tega moramo razviti še boljše zveze z našo staro prijateljico Poljsko ter najti poti, po katerih bi Madžarska mogla napredovati v har-

moniji z drugimi državami, med katerimi je tudi Jugoslavija. Za takšno politiko ni zadostna samo diplomacija, kajti diplomacija se mora opirati tudi na silo, da bi imela potrebno svobodo pri delu. Največjo pozornost pa moramo posvetiti naši narodni vojski.

Potem je ministrski predsednik govoril o programu notranje politike, ter je glede nje dejal, da bo osnovana na široki podlagi ter da bo vlada izvedla važne socialne reforme. Naglasil je dalje, da bo agrarna reforma izvršena na podlagi izjav, ki jih je dal v svojem govoru v Kapošvaru, v katerem je med drugim povedal, da bo vlada mogla izkoristiti posestva, ki merijo nad 100 juter.

dr. Imredy

predsednik madžarske vlade, o katerem se je trdilo, da namerava uvesti diktaturo. Včeraj je sestavil novo vlado, o kateri pa je izjavil, da nima diktatorskih težej, marveč da bo sodelovala s parlamentom ter izvedla potrebne reforme

Pariz — novo Monakovo?

Ugibanja o pariškem sestanku francoskih in angleških državnikov v Parizu

LONDON, 16. novembra e. Angleški ministrski predsednik Chamberlain in zunanji minister lord Halifax prideta v Pariz 23. novembra ob 17. Predsednik francoske vlade Daladier in zunanji minister Bonnet jima bosta priredila istega dne na čast svečano večerjo. Naslednjega dne bo Daladier povabil angleška gosta na kosilo, zvečer pa bo banket v angleškem poslanstvu. Mislijo, da bo 24. novembra pariška občina priredila čajanko na čast gostom. S službene strani demantirajo vesti, da bo Chamberlain v Parizu predlagal, da naj Francija odstopi koloniji Kamerun in Togo Nemčiji in da bo Anglija s svoje strani omogočila finančno eksploatacijo teh kolonij Nemčiji. V demantiju poudarjajo, da o kolonialnem vprašanju sploh ne bo govora na sestanku. V političnih krogih pa prevladuje mnenje, da bo kolonialno vprašanje kljub demantiju glavni predmet sestanka v Parizu. Več narodnih poslancev z leve in desnice je

zahtevalo, da se še pred 23. novembrom, to je pred prihodom angleških ministrov skliče odbor za zunanjo politiko in da na tem sestanku zunanji minister Bonnet razloži stališče vlade v tem vprašanju. Bonnet pa je to odklonil in je samo podal izjavo, da na sestanku ne bo govora o kolonialnem vprašanju. Opozicija zelo ostro kritizira stališče Bonnet in izraža bojazn, da bo sestanek v Parizu novo Monakovo, to je, da se bosta Daladier in Bonnet uklonila Chamberlainu in pristala na koncesije Nemčiji, ki bodo škodovala francoskim interesom.

Pariz, 15. nov. e. Ministrski predsednik Daladier je imel danes popoldne daljše razgovore s finančnim ministrom Reynaudom in zunanjim ministrom Georgesom Bonnetom. Sledeči razgovor se je nanašal na mednarodnopolitični položaj. Ko je Daladier zapustil vojno ministrstvo so ga novinarji ustavili in vprašali za stališče francoske vlade glede na nemške zahteve po kolonijah. Daladier je lakonično odgovoril: »Mi ne bomo odstopili nobene kolonije!«

Prisrčen sprejem rumunskega kralja v Angliji

V Dovru ga je pozdravil vojvoda Kentski, v Londonu kralj Jurij — Visoko odlikovanje kralja in prestolonaslednika

London, 16. novembra e. Angleški rušilec »Seek« ki je prepeljal iz Boulogne sur Mere rumunskega kralja Karola ter prestolonaslednika Mihaela in njuno spremstvo, je včeraj dopoldne prispel v Dover. Zaradi goste megle ki je ležala nad Rokavskim prelivom, rušilca in ostalih bojnih enot z obale niso mogli videti popje, dokler niso pristali. Ko se je rušilec zadržal, so zadeneli v pozdrav topovski strel iz krov vojvoda Kentski in v spremstvu rumunskega poslanika v Londonu in pozdravil rija. Ko je kralj Karol izstopil, so mu predstavili visoke osebnosti, ki so prisostovale sprejemu, med njimi so bili tudi predstavniki vojske. Kralj je nato pregledal častno četo na obali. Nato ga je pozdravil na železniški postaji, ki je bila svečano okrašena, doverski župan.

London, 16. novembra e. Rumunskega kralja Karola, ki je nosil temnomodro uniformo in dolgo belo perleno, kakor je nosijo vitezi Mihaelovega reda, in prestolonaslednika Mihaela, ki je nosil vojaško

uniformo, so sprejeli na železniški postaji Viktorija, angleški kralj Jurij, vojvoda Gloucesterski, ministrski predsednik Chamberlain, zunanji minister lord Halifax, minister notranjih del Heare, prvi lord admiraltete Lord, načelnik imperalnega generalštaba, načelnik štaba angleškega letalstva in mnogo drugih dostojanstvenikov, londonski lord major in drugi. Visoke goste je na vsej poti do bukinhamške palače pozdravljala ogromna množica ljudi.

London, 16. novembra e. Službeno poročajo, da je kralj Jurij odlikoval rumunskega kralja Karola z redom. Hlačne podveze, a prestolonaslednika Mihaela z velikim križem reda Viktorije.

Kralj Karol — častni doktor

BUKAREŠTA, 16. novembra. AA. Rador: Bukareška univerza je podelila kralju Karolu naslov častnega doktorja zaradi njegovih izrednih zaslug na področju polju, kakor tudi za to, ker se je vedno zavzemal za profesorje in dižake.

Nova vlada pred Sobranjem

Deklaracijo bo podala šele na prihodnji seji

Sofija, 16. novembra e. Včerajšnja seja narodnega sobranja se je pričela ob 15.15 in je trajala samo 8 minut. Takoj po otvoritvi je ministrski predsednik dr. Kjuselvanov prečital kraljev ukaz, s katerim se sprejme ostavka petih ministrov in drugi ukaz, s katerim so imenovani novi ministri. Nato je predlagal zaključitev seje. Prihodnja seja Sobranja bo v četrtek, ko bodo novi ministri prevzeli svoje resore.

Narodna poslanca prof. Cankov in Todor Kožuharov sta nato predlagala, naj narodno sobranje protestira proti temu, da nova vlada že na tej seji ni podala svoje deklaracije, s katero bi se izjavila o svoji notranji in zunanji politiki. Vlada večina je ta predlog odklonila in sprejela dneveni red, kakor ga je predlagal predsednik vlade. Seja je bila nato zaključena.

Wilson se ne vrne v Berlin?

Roosevelt proti preganjanju židov

WASHINGTON, 16. novembra. AA. Havas: Zunanji minister Cordell Hull je dal zastopnikom časopisja izjavo, v kateri pravi, da mu ni znano, doklej ostane ameriški veleposlanik v Berlinu Wilson v Washingtonu. V Ameriko prispje 24. novembra. Ker se odpelje Hull 25. novembra z ladjo iz New Yorka v Limbo, bo imel Wilson torej vsega skupaj le 24 ur časa, da obvesti zunanjega ministra o dogodkih zadnjih dni v Nemčiji. Na koncu svoje izjave je Hull dejal, da ničesar ne ve o vesteh iz Londona, ki pravijo, da bosta vladi USA in Velike Britanije razpravljali o možnosti novih skupnih ukrepov, s katerimi bi pomagali nemškim židom.

Pariz, 16. novembra. e. Agence Radio javlja iz verodostojnih washingtonskih virov, da se ameriški veleposlanik Wilson ne bo vrnil v Berlin vse dotlej, dokler se ne bo židovski problem v Nemčiji pretresal z večjo obzirnostjo. V političnih krogih javljajo, da predsednik Roosevelt pripravljajo izjavo proti antisemitskim ukrepom v Nemčiji. Roosevelt vztraja na tem, da se ti ukrepi ukinejo.

Washington, 16. novembra. e. Na včerajšnji seji vlade je govoril tudi predsednik Roosevelt o potrebi zmanjšanja fonda za pomoč brezposelnim, a namesto tega naj se povečajo fond, potrebni za oboroževanje. Po vesteh iz političnih krogov bo vojni proračun, ki je lani znašal 1.200 milijonov, podvojen.

Počastitev Kemalovega spomina

Denar s Kemalovim likom — Poslanec Ankare bo za večne čase Kemal Atatürk

Carigrad, 16. novembra e. Danes ob 10. dopoldne so odprli palačo Dolmabahçe, da se je lahko narod poklanjal mrtvemu predsedniku republike Kemalu Atatürku. Značilna sta dva zakonska predloga, o katerih bo razpravljala velika narodna skupščina. Iz njih je razvidna velika ljubezen turškega naroda do velikega pokojnika. Prvi predlog namreč predvideva, naj ima v bodoče ves turški denar lik pokojnega Kemala, a drugi predlog vsebuje željo, da

mesto Ankara ne voli več poslanca, temveč ostane njegov zastopnik za vse večne čase Kemal Atatürk, tako kakor bi bil vedno navzoč v parlamentu. Sobe v palači Dolmabahçe, kjer je živel zadnje čase Kemal Atatürk, bodo ostale nedotaknjene. Premaknjena ne bo nobena stvar, tako da bo ostalo kakor nekak muzej, ki bo vedno spominjal na ustanovitelja moderne Turčije.

30letnica Kreditnega društva MHL

Lep praznik pomembnega gospodarskega društva bo proslavljen jutri

Ljubljana, 16. novembra

Jutri bo praznovalo Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske svoje 30. letnico; ustanovljeno je bilo 17. novembra 1908. Dovolj nam pove že letnica ustanovitve pomembnega gospodarskega društva, ki mu moramo pripisovati posebne zasluge za gospodarsko in nacionalno osamosvojitve slovenskega obrtništva in trgovstva; društvo je bilo ustanovljeno tistega znamenitega leta, ko se je začela glasneje buditi naša narodna zavest in prodirati spoznanje, da odpor proti nacionalnemu, kulturnemu in gospodarskemu pritisku nemštva mora biti aktivnost na vseh področjih javnega udejstvovanja.

Društvo je izdalo ob svojem jubileju lepo opremljeno spomenico. V nji je zabegnjen precej zanimivega gradiva, ki prikazuje velik pomen delovanja društva in nudi pregled sadov dela zaslužnih društevni delavcev. Kakor pravijo v spomenici, zdaj ni posebno primeren čas za prirejanje praznov, toda lepe obletnice vendar ni mogoče prezreti, zlasti še, ker razvoj društva nudi dragocene nauke za nadaljnje delovanje.

Slovinci smo dobili prvi večji bančni zavod z ljubljansko kreditno banko l. 1900. Obrtniki so pa imeli že od l. 1857 Obrtno pomožno društvo v Ljubljani. Namen tega društva je bil prav isti kakor poznejšega Kreditnega društva Mestne hranilnice: pomagati slovenskim obrtnikom in trgovcem s ceneni krediti pri njihovi podjetniški delavnosti. Toda Obrtno pomožno društvo je ostalo v glavnem le po-

možno društvo in se ni moglo razviti v močnejšo gospodarsko organizacijo. Po septembrskih dogodkih se je ljudstvo zavedlo, da se najbolj učinkovito upre oblastnemu nemstvu, če se čim bolj in čim prej osamosvoji gospodarsko. Slovenci so začeli nalagati denar v svojih zavodih, Nemci so na to odgovorili z odpovedjo kreditov, n. pr. v Ljubljani pri Kreditnem društvu Kranjske hranilnice, ki je bila do prevrata povsem v nemških rokah, čeprav je upravljala milijone slovenskega denarja. Ni bilo drugega izhoda, kakor da si slovenski obrtniki ustanove Kreditno društvo. Župan je bil tedaj dr. Ivan Hribar, ki je na pobudo voditeljev slovenskega obrtništva svetoval občinskemu svetu ustanovitev Kreditnega društva pri Mestni hranilnici. Društvo je bilo kmalu ustanovljeno, in sicer z namenom, da s hranilničnimi denarnimi sredstvi podpira obrtnike in trgovce s krediti v avstrijskih alpskih deželah, predvsem na Kranjskem ter v Ljubljani. Področje kreditne ustanove se je po prevratu raztegnilo na vso Jugoslavijo.

Ob času ustanovitve KD je bilo že precej močno razvito zadružništvo, čemur je treba pripisovati, da se je ustanova v začetku razvijala počasi, čeprav je obrestna mera za posojila znašala le 5,25%. Svetovna vojna je povsem zavrla društveno delovanje. Sele po vojni se je društvo začelo razveseljivo razvijati. Že četrto leto po vojni je šlo 442 članov in imelo 171 milijonov kron denarnega prometa. L. 1909 je društvo šlo samo že 38 članov. Zdaj ima

395 članov. Po l. 1922 je število članstva začelo nekoliko nazadovati, kar je treba prisovati predvsem temu, da je bilo tedaj med inflacijo povsod dovolj kreditov in je tudi hranilnica uvedla tekoči račun za posojila in kredite. Najvišje število članstva je društvo doseglo l. 1930, pred nastopom gospodarske krize, in sicer 507. Izbrljeni krediti so znašali 9.700.000 din, letni promet pa 33.262.594 din. L. 1931 se je pokazal vpliv gospodarske krize tudi pri KD, pač zato, ker je društvo tesno povezano z Mestno hranilnico, ki je l. 1933 zaprosila za zakonito zaščito, posojila in kredite je pa nehala dajati že prej. Ker torej Kreditno društvo ni imelo več denarne založbe Mestne hranilnice, je dovoljevalo le toliko kreditov, kolikor se je nabralo sredstev od odplačanih posojil. Letni saldo kreditov se je zaradi tega gibal med krizo okrog 9 milijonov 736.000 din in 9.248.000, leta 1936 pa je dosegel 10.343.925 din. Denarna založba MHL je znašala ob koncu lanskega leta pri društvu 7.867.900 din, društvena denarna sredstva pa 2.369.224 din.

Razen kratkega orisa razvoja društva, je v spomenici objavljen statističen pregled razvitenega razvoja od l. 1909 do konca lanskega leta. Bivši župan, minister v p. dr. Ivan Hribar je napisal lepo posvetilo društvu ter naglasil njegov pomen glede na druge podobne zavode; Josip Rebek piše kot obrtnik, kako zelo je bilo Kreditno društvo potrebno obrtništvu in da mu je še vedno ter opozarja na značilnost, da obhajata Obrtniško društvo in KD skoraj ob istem času 30.letnico; predsednik Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov kanonik A. Stroj je napisal članek o najstarejših socialnih organizacijah, Katoliških društvih rokodelskih pomočnikov; posebno zanimiva je razprava o razvoju obrtnega solstva pri nas. Napisal jo je upokojeni direktor tehniške srednje šole dr. Jožef Reiser. Škoda le, da je prostor za zanimiv članek pretesno odmerjen.

Spomenico krase slike delavcev Mestne hranilnice in Kreditnega društva.

Jutri bo društvo proslavilo lep jubilej s slavnostnim zborovanjem ob 15. v posvetovalnici Mestne hranilnice.

Mednarodna turistična konferenca

ATENE, 16. novembra. AA. Atenska agencija: Delegacije balkanskih držav, ki bodo sodelovale na mednarodni turistični konferenci, so sestavljene takole: Rumunija zastopa Constantinescu, Turčija Burhan Ziam, Sanuz in Sinesi Hilar, Jugoslavijo Prodanović, Simić in Todorović, Grčijo pa Seferiadis, Agapios, Apapdikis in Petrakopoulos. Včeraj je bila konferenca svečano odprta. Turški delegat se je zahvalil za mnogostevilne dokaze simpatij in solidarnosti grškega naroda in vlade o priliki smrti turškega prepovedilca Kemala Atatürka. Poudaril je tudi, da uspehi ter konference ne bodo samo gospodarskega značaja, pač pa bodo velikega socialnega in političnega pomena.

Holandska princesa na Poljskem

VARSAVA, 16. novembra. AA. Havas: Razširili so se glasovi, da prispe nocoj holandska princesinja Julijana v Ivno blizu Poznania na Poljskem, in sicer na posvetu grofov Djelezinskih, dobrih prijateljev princa Bernharda, ki je prispel tja že včeraj.

Curth, 16. novembra. Beograd 10. Pariz 11.68, London 20.835, New York 442.875, Bruselj 74.90, Milan 23.30, Amsterdam 239.62, Berlin 177.37, Praga 15.15, Varšava 82.95, Bukarešta 3.25.

